

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 4 coroane.
 Pe o jumătate de an . . . . . 2 coroane.
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Telegraful”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15).
 Un ziar garmond prima dată 14 bani, a doua oară 12 bani
 a treia oară 10 bani.

La expoziție.

Cei mai mulți dintre cetitorii noștri vor avea »Foaia« deja în mână, când se va deschide expoziția de lucrări făcute de meseriașii și femeile noastre dela sate.

»Reuniunea română de agricultură« din comitatul Sibiului și harnica »Reuniune a sodalilor români« din Sibiu adaugă în curuna meritelor ei o nouă frunză strălucitoare prin aranjarea acestei expoziții, chemate a dovedi din nou, că progres au făcut meseriașii noștri și că femeile noastre merită încă și acum lauda câștigată de vecuri, că țesătură și cusătură frumoasă, ca din mâna lor, nu poate să iasă din a nimăruia. Luându-ne după cursul vremurilor, cărora toți suntem supuși, nu mai e destul în ziua de azi, ca lucruri bune să faci, ci aceasta trebuie să o dovedești și față de semenii tăi, mai ales străini, căci numai arătând, ce poți, îți vei câștiga stima lor. Și nu e mijloc mai bun și mai ușor a arăta ceea ce poți, decât a te folosi de astfel de expoziții ale lucrurilor, ce ai săvârșit. De aceea toți cei ce s'au grăbit să-și trimită fructul mânărilor lor au dat dovadă, că pricep rostul vremii, precum prea bine l-au înțeles cei ce au pornit mișcarea pentru aceasta expoziție.

Lucruri au sosit deja multe, dar' cu aceasta să nu credem, că ne-am împlinit deja pe deplin datorința, ce o avem față de aceasta manifestare națională. La o astfel de expoziție sunt îngrămădite atâtea lucruri, nu numai frumoase, dar' din cari multe învățături avem să scoatem, încât deplin folos vom

trage din ea numai vizitându-o. Și încă nu odată, ci mai de multe ori. De aceea nevestele noastre, cât de harnice sânt și cât de frumoase lucrări au spus, meseriașii cât de îndemnatoci vor fi, numai învăța vor pute vizitând expoziția și cercetând și asemănând lucrurile espuse acolo. O sfântă datorință au și preoții și învățătorii noștri de-a îndemna pe cât mai mulți să vină la expoziție. Îndo-sebi cei din urmă vor da dovadă de adevărată pricepere pedagogică, dacă vor veni, nu singuri, ci cu elevii claselor lor. La un astfel de prilej câștigă un copil cunoștințe, pe cari cu vorba nu i-le vom pute nici când viri în sufletul lui.

De aceea în săptămâna viitoare cu toții: la expoziție!

De ale Evreilor din România.

»Le Temps«, marele ziar parizian, într'un număr de curând, publică următoarea telegramă:

Sgomotul, că guvernul român ar fi luat noue măsuri contra Evreilor din România este inexact. Nici un ordin n'a fost dat de a nu se elibera Evreilor pașapoarte pentru străinătate; acești din urmă sânt liberi de a emigra, dacă sânt în stare să plece. În tot cazul guvernul nu gândește nici-decum de a-i asupra, în urma notei americane.

Nu este de-asemenea locul nici-decum de a lua în serios știrile, după care emigranții, cari ar fi fost reținuși la gara de București și aiurea, și readuși la punctul de plecare.

În cercurile influente din București, se zice în mod franc, că ar fi o

mare greșală din partea guvernului român de a-și face acuzator, luând măsuri contra Evreilor.

Din dietă. Prima ședință a camerei din Budapesta s'a început cu scandal. Vicepreședintele partidei kosuthiste, Béla Barabás, a ținut o vorbire pătimașă, introdusă prin plângerea, că Monarchul nu vine în persoană să deschidă dieta Ungariei, pe când în Viena merge la ori ce festivitate bisericască. Continuând, declară pertractările pentru pact infructuoase și adaugă, că Austria vrea să jefuească și nimicească Ungaria. Aceasta ar fi și voiașta domnitorului. (Apponyi îl cheamă la ordine) Barabás încheie, că kosuthiștii sânt hotărâți a împedeza prin ori ce mijloace încheierea pactului. Széll declară, că Monarchul n'a exercitat nici o presiune asupra lui în decursul pertractărilor pactului. Spune, că nu-l este teamă de discuția asupra împrejurărilor, cari l-au reținut de a participa la șerbările, lui Kossuth. Față de amenințarea cu obstructionismul, ce vor să facă pentru zădărnicierea pactului, zice, că nici o fracțiune nu poate să se pună peste legi.

În ședința a doua a cerut Kossuth Ferencz explicări dela Széll, făcând pe grozavul prin declarația, că partida lui nu va cruța pe Széll. Vicepreședinți au fost aleși Tallian și Daniel.

Noul ambasador rusesc în București. În locul lui Fonșon, care s'a retras, a fost numit, după-cum publică »Monitorul oficial« al Rusiei de Giers ministru plenipotențiar la București.

FOITA.

Din vremea regelui Mateiu Corvinul.

1458—1490.

(La desvélirea monumentului din Cluj).

Zice-se, se povestește
 Ba chiar și 'n carte scris este:
 »A murit Matia
 Și-a perit dreptatea.
 Cine nu crede cuvântul
 Vină vadă-l monumentul,
 Ce astăzi se desvèlește.
 Geniul lui mare șoptește:
 Clujule, oraș vestit,
 Des în tine am venit,
 Și desculț, și desbrăcat,
 Și în cerșitor schimbă;
 Venit-am, știu bine-odată,
 Cu cămașa toată spartă,
 Volind ca să mă conving
 Și doveză drepte să-mi string,
 Despre-a sărăcoimei stare
 Și a ta înaintare;

Și pe o laviță șezând
 Tot privind și meditănd,
 Deodată cine vine?

— Un haiduc oblu la mine...
 Vino năcutule, vină.

— Era c'un alun în mână —

»Ce stai tu în nepăsare?

Vino să-ți dau de lucrare!

Eu îl întrebai de plată,

El îmi dă ou-alunu 'n spată.

Primarul orașului

Privea din palatul lui,

Cum haiducu mă ducea

Și cum plata îmi croia

Pentru lucru ce oi luca.

Primarul om îngâmfat

Cu nedreptatea dedat,

Când i-am pomenit de plată,

Cu-alui gură nespălată

Mă 'njură în mod urit

Și astfel i-a poruncit:

»Du-l în curtea mea domnească,

Pune-l lemne să clădească:

Eu le-am clădit cum 'mi-a zis,

Pe trei numele 'mi-am scris,
 Cu o ceruză roșie
 Să se vadă, să se știe,
 Că sânt regele Mateiu
 Cela-ce dreptate ceiu. —

După muncă isprăvită
 Am mers la a mea suită
 Și-am venit în Cluj ca rege
 Vrând cu dreptate a protege
 Sărăcoimea apăsată

De lifta cea blăstemată,

De primarul îngâmfat

În tirăni îngodată,

Care la a mea intrare,

M-a primit cu pompă mare,

Și c'un discurs infocat

De laudă încercat.

Fără multe trăgănări

Eu i-am pus trei întrebări:

Cum se află orașenii?

Clădescu-și case Clujenii?

Sărăcii-și îndestulți,

Oare nu sânt asupriți?

El fără de șovăire:

Vine Kaffka! Ministrul de interne a însărcinat pe consilierul de secție Kaffka să supună scaunul orfan al orașului Chichinda unei cercetări stricte. Kaffka va merge în Noemvrie acolo, după ce va termina cu cercetarea din Marmafia.

Din Marmafia. Foia oficioasă a comitatului Maramurș află că se apropie sfârșitul lunii. Ce se va alege, zice ea, de comitatul nostru, dacă fișpanul Rosner ne va părăsi, după cum a declarat? Maramurșul a fost model de patriotism, prin acțiunea pornită contra stălpilor ideii se va da liberalismului de-aici lovitura de moarte și trădătorii de patrie își vor ridica capul pe ruinele noastre.

Vechia tactică. De câte ori sunt prinși administratorii cu mâna în sac, striga „ghevală”, căci nimicindu-se misiuni patriotice, că interesează strădătoarele de naționalități.

Noue ziare slovace. Numărul ziarelor slovace naționale s'a sporit cu două. Unul apărut în Rózsahegy cu titlul „Liptovsko-Oravské Noviny” și având de redactor pe Aursl Styk. În noul său prim foaia protestează în termeni aspri contra năpădirii teritoriului slovac cu școale maghiare.

Al doilea ziar nou apărut în Neoplanta, având titlul „Dolnozemska Slovak”.

Ziarele maghiare au și botzat noiele organe cu epitetul de „panslave”.

SISTEMUL NOU. Redactorul dela „Kronstädter Zeitung”, dl Hermann Schreff, a fost arestat. Sâmbătă după amiază s'au prezentat procurorul de stat din M. Oșorheiu, contele Lázár, și judele de instrucție Köllö în redacția organului național săsesc din Brașov, confiscând manuscriptele dela 5 articoli (parte originali, parte voci de presă), cari se ocupau cu procesele lui Korn și Cramer. Duminică dimineața a fost citat la capitanatul orașenesc, de unde nu

Răspunde-mi cu lingură:

Sub scutul tău Maestrate,
Feriști sunt toți și toate,
Nime nu ști de nevoi
Aici în oraș la noi.

(Va urma.)

Poesii populare.

Din Buno.

Comun. de Partenie Glurgesen,
Uiuiu pe dealu gol,
Că mireasa n'are țol.
Da 'i-a face mirele,
Dsc'a tunde cănele.

Trecui valea ș'o punctiță
La față de morăriță.
Nu ști toarce, nu ști coase,
Dar' 'mi-e dragă că 'i frumoasă.

Călugeriu de pe Câmpie,
Cu opinci de mătă vie.

s'a mai rentors. Numai soția dînsului a putut să schimbe câteva vorbe cu el, căci seara a fost dus, întorărșit de doi poliști, la M. Oșorheiu.

Sistemul muscălesc aplicat față de redactorii foilor germane din Banat a trecut și la noi, prezentându-se însă într'un colorit mai neomenos ca acolo. Așa trebuie să numim procedura procurorului, care n'a permis soției înspăimântate să mai vorbească înc'odată cu soțul ei.

Perchiziție la „Gazeta”. „Gazeta Transilvaniei” cu datul 1/14 Oct. c. ne-a adus știrea, că în redacția foiei s'a făcut Sâmbătă o perchiziție judecătorească, căutându-se a se afla manuscriptele articolelor din nr. 192 și 193 a. c. intitulată: „Espulsarea redactorului Cramer” și „Cum a fost esecut redactorul Cramer”.

Manuscriptele nu s'au găsit.

Redactorul „Gazetei”, dl Traian H. Pop, a fost citat a doua zi la poliție, unde i'a luat un interogator. Dl Pop a dat rezerve contra procedurii.

Polonii și Rutenii. Inercările renegatului Wassilko de a pune la cale o apropiere între Poloni și Ruteni, ca să spargă actuala formațiune a partidelor din diata Bucovinei, au suferit un fiasco complet atât în Galizia, cât și în Bucovina. Îndosebi în ultima înverșunarea ocurilor armeano-polone n'a fost nici-oând așa de mare contra Rutenilor, ca acum. Starea actuală și izolarea Rutenilor va dăinui deci.

Chestia limbilor în Austria.

După cum se anunță din Praga, guvernul a renunțat la ideea de-a prezenta partidelor proiecte gata de legi; în locul acestora li-se vor prezenta elementele pentru o lege despre folosirea limbilor prin autoritățile provinciale din Bohemia și Moravia.

DIN LUME.

Peninsula-Balcanică.

Față de întorsătura, tot mai gravă, ce a luat lucrurile în Macedonia, junii Turci din Paris, grupați în jurul ziarului „Meschveret”, printre cari se scrie că fac parte și unii membri iluștri, din familia Sultanului, au ales o comisiune, care să meargă pe la toate cabinetele europene, rugându-le să pue capăt actualii stări de lucruri, prin reformele următoare, cari să fie favorabile mai mult Turcilor:

1. Detronarea Sultanului actual;
2. Proclamarea unei constituții, cu drepturi egale pentru toți, fără deosebire de neam și religie;
3. Regim reprezentativ;
4. Libertatea cultului și a culturii etc.

De când au dobândit episcopat la Üscüb, Sârbii au început să facă o agi-

tație îndoită în Sârbia-veche. De unde mai înainte Bulgarii erau persecutorii și Sârbii persecutați, astăzi din contră Sârbii au ajuns să dea afară din mai multe școale din Cassova, pe profesorii și institutorii bulgari.

Guvernul sârbesc a îndoit budgetul macedonean, înființând douăzeci de școale nouă în Macedonia.

Speranța Sârbilor este, ca Bulgarii să se compromită cât mai mult, pentru ca Slavii macedoneni să îmbrățișeze cauza sârbească.

Cei mai teribili dușmani ai Bulgarilor sînt Albanezii. Revolta dela Mitrovița în contra consulatului rusesc a fost din cauză, că Rușii sînt bănuși, că lucrează pentru Bulgari. Toate ziarele și comitetele albaneze atacă cu înverșunare pe Bulgari.

În ziua în care pericolul bulgar ar păre că este amenințator, își vor da mâna toate naționalitățile din Macedonia, Români, Turci, Albanezi, Greci și Sârbi, ca să lupte contra Bulgarilor.

Correspondentul din Atena al ziarului „Standard” din Londra, întorcându-se la postul său dintr'o călătorie, ce a făcut în Macedonia, scrie, că fără îndoială, situațiunea e serioasă acolo, de oare-ce agenții bulgaro-macedoneni așită populațiunea la revoluțiune, promițând autonomia și reforme mari.

Trupele turcești n'au intrat încă în acțiune, însă ocupă toate punctele strategice.

Cei bogați pleacă din Macedonia.

Ziarul „Zeit” află din Constantinopol, că Sultanul hotărșise să acorde autonomia Albaniei, numind peste ea guvernator pe Iussuf-Beiu, însă o putere s'a opus la aceasta. Deasemenea s'a opus și Șeic ul-islamul.

La Cumaneov (Sârbia-veche) au fost ciocniri sângeroase între Sârbi și Albanezi. Au fost mulți morți și răniți de ambele părți.

După știri sosite la Belgrad din Üscüb, noul mitropolit sârb de acolo, Firmilian, călătorește prin diecesa sa. Bulgarii 'l-au împedat de-a intra în mănăstirea Leschak.

Ziarele din Salonie spun, că au fost arestați la Constantinople cinci sute de Macedoneni, bănuși, că au prezentat marelui duce Nicolae un memorandum cu privire la stările din Macedonia.

Vestitul lt. col. Jancoff, căruia 'i-se datorește aprinderea focului în Macedonia, este urmărit cu cea mai mare energie de către autoritățile turcești. Acestea speră să pue mâna în curând pe pericolosul revoluționar.

Acțiunea turcească pentru restabilirea ordinii este mult înlesnită prin vrăgmășia aprigă între cele două comitete, acel al lui Mihailovschi-Zonceff și al lui Sarafoff.

Rusia.

„Lokalanzeiger” din Berlin publică o telegramă din Petersburg în care se spune, că la Priluski, în districtul Pultava, s'au reințit desordinele țărănești.

Dinșii umblă jefuind și au avut o oclonire cu trupele în care se zice, că au căzut mulți morți și răniți. Capii agitațiunii au fost arestați.

Preîntîmpinarea boalelor.

Din »Biblioteca populară« a administrației domeniului coroanei a apărut cărticica a XXIV., care cuprinde »Povește despre păstrarea sănătății« de Dr. I. Felix. Reproducem și noi capitolul din urmă despre »Preîntîmpinarea boalelor«, dat fiind, că cel mai bun leac contra unei boale e să ne știm păzi de ea.

De mai rare-ori se îmbolnăvesc oameni, cari trăiesc regulat, cari se hrănesc cu mâncări hrănitore, cari sînt cumpetați la mîncare și la beutură, cari țin casa și corpul curat, cari se îmbracă și se încălță bine, cari se feresc a intra în casele, în cari se află bolnavi de boale lipicioase. Rare-ori se bolnăvesc copiii mici, alăptați de mamele lor, dacă în cele dintău 9 luni după naștere nu li-se dă altă mîncare și altă beutură decât țîșă, dacă nu au fost înțărcați în pripă, ci după ce au fost deprinși două luni cu alte mîncări, cu lapte de vacă, cu ouă, cu supă, dacă au fost feriți de răceală. Obicînuie se bolnăvesc mai adese-ori oamenii săraci și copiii de oameni săraci, cari se hrănesc rău cu mămăliga din porumb (păpușoiu) stricat și din făină de porumb stricată, cu buruieni și cu alte mîncări fără de putere, cari beau mult rachiu ori vin, cari se îmbracă și se încălță rău și nu se apără contra frigului și umezelei, cari n'au nici vacă nici capră, pentru a hrăni copiii cu lapte. Copiii nou-născuți, încă nedeprinși cu răcoarea aerului și a apei, cu trup fraged, se bolnăvesc și mor, dacă nu sînt feriți de răceală și de ne-curățenie și dacă în loc de a fi numai alăptați, sînt hrăniți cu mîncări și cu beuturi nepotrivite. Omul sărac, care prin hărnicie și cumpătate învinge greutățile și și pregătește un traiu mai bun pentru sine și pentru soție și copii, îi apără printr'aceasta și contra îmbolnăvirii și morții timpurii.

Multe boale provin din răceală, din aer prea rece, care suflă deasupra corpului înferbântat sau rău îmbrăcat, din ploaia rece care moale și răsește vestmintele și încălțămintele noastre; altele din mîncarea neregulată, lacomă, din multă beutură, din apă de beut murdară, din mîncări și beuturi stricate și chiar otrăvite; iar altele din ne-curățenia corpului, a

vestmintelor, a locuinței, din aer stricat, din băltacuri, mocirle, șanțuri murdare și alte ape stătătoare aflate în jurul locuinței; apoi sînt boale molipsitoare (lipicioase), pe cari le ia un om dela altul sau dela vite.

Contra boalelor provenite din răceală ne apărăm prin paza contra frigului și umezelei. Copiii sînt, mai ales curînd după naștere, foarte simțitori la frig și răcesc lesne, dacă nu-i învelim bine, dacă-i spălăm cu apă rece, dacă apa în care-i botezăm este prea rece, dacă nu-i premenim îndată după ce s'au udat. Boalele provenite din mîncări și din beuturi le preîntîmpinăm mîncînd și bînd regulat și cu măsură, ferindu-ne de mîncări stricate și de beuturi mai îmbătătoare. Copiilor nou-născuți și celor în vîrstă pînă la 9 luni împlinite, să nu li-se dea altă hrană și altă beutură, decât laptele din sînul mamei, și dacă o femeie n'are lapte de ajuns, atunci să dea copilului pe lîngă laptele ei și lapte de vacă fiert. Copilul să nu se înțarce pripit, ci cu încetul, și după înțărcare să i-se dea și în timpul de post ca și în timpul de dulce (de fruct) lapte de vacă ori de capră fiert, singura hrană potrivită pentru copii pînă la 3 ani, pe lîngă ouă, supă și alte mîncări ușoare. Boalele provenite din ne-curățenie le prevenim, dacă îngrijim ca corpul, vestmintele, locuința, curtea, satul să fie curate, bine întreținute, dacă mai ales copiii îi ținem curați, îi spălăm adesea ori peste tot corpul cu săpun.

Pentru-ca să nu ne bolnăvim de boalele molipsitoare (lipicioase), trebuie să ne păzim, de-a intra în casele în cari se află asemenea bolnavi, de-a primi în casa noastră oameni, cari vin de-adreptul dela asemenea bolnavi, să nu umblăm fără nevoe și fără o pază oare-care cu vestmintele și eșternutele oamenilor, cari au zăcut de boale molipsitoare, nici cu asemenea morți; să nu primim asemenea morți în biserică, ci să facem ca ei să fie duși de-adreptul la cimitir (la țintirim); să nu atingem fără nevoe vitele bolnave de boale molipsitoare, nici peile, carnea, băligarele și alte lucruri provenite dela asemenea vite. Dacă am fost siliți a umbla cu dobitoace bolnave de molimă, cu piei ori cu alte

lucruri molipsite, atunci să ne curățim, să ne spălăm, să schimbăm vestmintele și încălțămintele și să nu aducem în casă și în grajd vestmintele și încălțămintele devenite molipsitoare, ci să le curățim afară din casă, să le aerizăm, să le întindem la soare mai multă vreme. Bolnavii cari sufer de boale molipsitoare, trebuie să se caute, după putință, osebit de alți oameni, și de aceea este mai bine să-i așezăm în spital, unde vor fi bine îngrijiiți, și dacă boala lor nu este prea înaintată vor fi vindecați mai sigur decît acasă. Dacă bolnavul nu voește sau nu poate intra în spital, și dacă avem mai multe odăi, atunci să-i așezăm într'o odă deosebită de ceilalți locuitori ai casei; în ori-ce casă însă să aerizăm atunci casa de mai multe-ori pe zi chiar în timpul iernii, prin deschiderea ferestrelor și ușilor, să scoatem curînd din odă rufele murdare ale bolnavului pentru a le spăla îndată, și toate ne-curățeniile pentru a le vărsa departe de casă și de fântână, în hanaua plimbătoare sau în groapa de bălîgar.

Dacă într'o casă cineva suferă de o boală molipsitoare mai ales de anghină difteritică, de gușter (de coracă), de vărsat, de pojar (de coriu de iler), de scarlatină, de tuse măgărească, atunci să nu meargă la școală nici un copil din acea casă, mai curînd decît după trecerea de două săptămîni după însănătoșirea bolnavului. Să nu lăsăm pe copii sănătoși să se joace cu cei bolnavi de tuse măgărească și de alte boale lipicioase, pînă ce nu vor fi vindecați. Chiar oameni sănătoși dintr'o casă molipsită, sau cari au intrat într'o casă molipsită, pot duce boală în altă casă, în care nu se află nimeni bolnav. Dacă se îmbolnăvește într'o casă un copil de anghină difteritică, de vărsat, de pojar, de scarlatină sau de tuse măgărească, trebuie să dăm îndată de știre primarului, pentru-ca să chemă în grabă pe medicul de plasă înainte de a se începe molimă peste tot satul; să nu facem încercări zădarnice cu decănteca și cu oăutare prin babe, cu cari se perde numai timpul.

Să nu bem mai mulți inși dintr'aceeași oală, cană, păhar sau alt vas, pînă-mai înainte nu l'am clătit bine cu apă curată și l'am șters; să nu ne ștergem cu

Românii ținînd drumul lui Napoleon-cel-Mare.

(Episod din istoria militară a Românilor ardeleni).

Din istoria campaniei lui Napoleon în Italia (1796—1797) e cunoscut faptul, că războinicul împărat — pe atunci numai general tinăr de douăzeci-și-patru de ani — trei zile s'a svîrcolit de geaba să respingă un batalion de Austriaci, pe care dacă l-ar fi putut birui, ar fi zdrobit întreaga armată austriacă.

În raportul ce-l face însuși Napoleon către directorul republicii spune limpede, că singur acest batalion l-a adus în neputința de-a încunjura și de-a nimici cu totul armatele imperiale ale Habsburgilor. El admiră statornicia și vitejia acestui batalion »îndrăcit« și n'are destule cuvinte să laude îndărînicirea acestor Nemți, a căror rezistență a fost într'adevăr neînchipuit de eroică. Cronicarii pun în gura lui Napoleon cu-

vintele, că de ar ave el un asemenea batalion, ar ajunge la Viena în trei zile.

Napoleon însă nu știa pe cine laudă. Acest batalion nu era de Nemți. În întreg batalionul era un singur Neamț, maiorul, și-l chema Voestenradt, toți oficerii și soldații batalionului pînă la unul erau Români. Ei Românii au apărut podul, peste care n'a putut trece Napoleon trei zile de a rîndul, cu toate că el, după însuși spusele sale, s'a opintit în chipul cel mai desperat să forțeze podul și zăgazul de peste Apone și mocirloasele lui maluri.

Era batalionul al doilea dintr'al doilea regiment de plăeși români, din Nordul Ardealului. Celelalte două batalioane ale regimentului se luptau pe aceasta vreme la Rin cu oștirile republicii. Românii pe vremea aceea formau în Austria o armată separată, un corp mic compus din două regimente de infanterie cu tunuri, și unul de cavalerie. Reg. de cavalerie n'a avut prilej

să se distingă în lupte; reg. de infant. însă — unul în Nord la Năsăud, altul în sud la Făgăraș, — a fost oaste de elită, o dorobănțime, despre care un istoric austriac zice, că »era singura oaste, pe-ale cărei urme puteau Habsburgii să alerge cu încredere veghiată pe câmpul de luptă«.

Termenul obicînuie de »phalanx valachica prima, secunda, terția« pentru batalioanele unui regiment și ale celui-lalt se regăsește mai prin toate ordinele de zi ale armatei austriace, pînă la 1866, date pe timpul luptelor căte le-au purtat Habsburgii dela 1796 încoace. Ele au fost avant garda oștilor imperiale, și de nenumărate ori generali își cereau onoarea de-a li-se da câte un batalion »transilvanico-valah« sub comanda lor. Și earăși de multe ori, după multe lupte mari, câte o »phalanx valachica« era scoasă și laudată în fața întregii armate (»in conspectu totius exercitus« e termenul întrebuintat de generali, în rapoarte).

ștergarele (prosoapele) altuia, să nu ne peptenăm cu un plepten străin, să nu dormim în pat străin neprimit, să nu ne îmbrăcăm cu vestimente străine.

Când se bolnăvește o vită de o boală molipsitoare, sau când se bolnăvesc mai multe vite deodată, trebuie să dăm de știre primarului, pentru-ca acesta să cheme pe veterinarul cercului și să ținem vita bolnavă la un loc deosebit de celelalte vite.

PARTEA ECONOMICĂ

Cultura de toamnă a fânățelor.

Mai de mult credeau cei mai mulți economi, că fânățelor naturale nu le trebuie nici o îngrijire, nici o cultură deosebită. Acelea erau socotite ca un copil mașter al agriculturii. Astăzi însă s'au convins mai toți economii, că chiar și fânățele cele mai bune trebuie împărțite de oarecare cultură, dacă voim ca producțiunea lor de fân să nu scadă, ci să se sporească an de an.

În adevăr, că nu trebuie să fie cineva un matematic tocmai așa mare, ca să nu poată socoti la ce perderi mari s'au spus și fânățele naturale pe fiecare an prin ridicarea roadelor de fân și otavă de pe ele. De aceea în schimbul acestora și economul trebuie să le mai dea câte ceva, căci de nu după-cum ne spune și proverbul bine cunoscut: »La sacul, din care tot iai și numai adaogi nimic, odată dai de fund«.

Unii din economii nostri și până acum au mai făcut câte ceva pentru cultura fânățelor. Astfel din când în când au mai dus pe acelea pae stricate, târnomete, pleavă și alte gozuri, pe cari le-au presărat pe acelea după-ce a ridicat recolta. Dar' gozurile acelea în loc să folosească, de cele mai multe-ori deveneau oarecum chiar stricăcioase, prin aceea, că se încuibau pe fânățe tot felul de gozuri și burulenii, cari apoi împedeau creșterea regulată a ierburilor bune.

S'a constatat, că între toate plantele, ierburile se nutresc mai din suprafața pământului, fiindcă rădăcinile lor nu pot străbate așa afund prin acelea.

După-ce Napoleon veni în Italia și luă comanda supremă, oștirile au fost bătute mereu. Împăratul Austriei, văzându-se strimtorat, a trimis în Italia alte două corpuri de armată. Într'unul din acestea se afla și batalionul românesc al doilea. Amândouă corpurile aveau să se unească, dar' nu le-a dat răgaz Napoleon. În cele dintâi zile Napoleon a fost bătut de primul corp la Piave, a fost respins după câteva zile dela Verona, ear' în a treia luptă la Caldiero, unde Napoleon a atacat pe Austriaci cu toată puterea oștilor sale, a aflat atâta rezistență, încât a trebuit să se retragă și a intrat în griji, căci somea celalalt corp de armată din Tirol și-i cădea în spate. Napoleon a atacat din nou corpul de oaste ce-l avea în față, ca să-l împingă îndărăt și să-i facă drum larg.

Posițiunea cea mai importantă, pe care trebuia să o ia Napoleon era tocmai podul dela Arcolo, la Arda Veneției. Dacă ar fi luat Francezii podul, armata

De aceea trebuie gunoite cu un astfel de gunoiu, pe care acelea îl pot absorbe mai cu înlesnire.

Gunoaiele, pe cari ierburile le pot absorbe mai cu înlesnire s'unt: mustul de gunoiu, compostul și gunoaiele măiestrite. Mustul de gunoiu nu trebuie transportat pe fânățe în stare curată, de oare-ce atunci se cam arde iarba pe timp de secetă, ci amestecat cu două părți de apă.

Pentru împrăștierea deopotrivă a mustului de gunoiu se construiesc anumite căzi pe cărute, cari trăgându-se în lungul sau latul fânățelor, mustul se sloboade pe cep și curge pe jos. Ca curgerea aceasta apoi să se poată face cât mai respirat, gaura cepului se prevede cu o țevă cu străcurătoare sau se sloboade pe o scândură, care asemenea împrăștie încâtva mustul ce curge pe gaura cepului.

Compostul, care se compune din tot felul de rămășițe economice, încă se recomandă pentru gunoitul de toamnă al fânățelor. În lipsa acestuia se mai poate folosi și gunoiul deplin putred, provenit dela animalele de casă, care se împrăștie pe acelea, ca și pe locurile arătoare.

Nu se recomandă de loc gunoitul fânățelor naturale cu gunoiu de cel păios, deoparte pentru-că acela nu se poate mistui pe deplin până la viitoarea recoltă, de altă-parte pentru-că amestecându-se paiele rămase din acelea cu fânul îi dau acestuia un gust de tot neplăcut la mâncare. De aceea vitele de regulă nu prea mănăcă nici iarba crescută în gunoitură.

Cel mai bun gunoiu pentru fânățele naturale este cel măiestrit, care se poate procura de pe la anumite fabrici mai mari, cari se ocupă anume cu pregătirea aceluia. Gunoiul acesta fiind tare mărunt sau făinos, cum se mai zice, se împrăștie pe suprafața fânățelor și cu privilegiul ploilor odată se topește și străbate la rădăcinile ierburilor, cari îl absorb fără amănare. Cu gunoiul acesta e mai bine a se gunoi primăvara.

Nu de puțină însemnătate pentru cultura fânățelor este și udatul aceluia, pe unde acesta se poate face fără cheltuieli prea mari. Udatul de toamnă al

austriacă ar fi fost la rëndul ei, ea încunjurată și atacată dela spate și ar fi fost fără doar' și poate nimicită.

Apărarea podului a fost incredințată batalionului românesc. Se înțelege, malul era ocupat de altă oaste, dar' podul însuși era dat în seama Românilor.

Chiar în capul podului stetea căpitanul Rotar, care a și fost ucis în ziua dintâia, după datele oficiale. Cei-ce s'au luptat în fruntea frunții au fost steagurul Toader Răul, sergentul Grăvilă și căpitanul Herța cu cetele lor.

Nu e de comparat, bine-înțeles, dar' cu toate acestea pomenesc aci lupta dela Călugăreni, pentru-că amândouă aceste lupte au puncte de asemănare, Francezii iebiră pe Români cu adevărată furie. Generalul Augureau cu steagul în mână mergea însuși în fruntea ostașilor; neisprăvind nimic, a luat atunci Napoleon steagul și a comandat atacul în persoană. În învălmășală

fânățelor însă trebuie să se facă numai cu privilegiul ploilor mai mari, când apa e tulbure și plină cu tot felul de părți de gunoaie, ca must de gunoiu, părți de balegi de pe drumuri și șanțuri, nămol și alte rămășițe de gunoaie.

Când vedem însă, că asemenea gunoaie curg nejenate cu privilegiul ploilor mai mari pe lângă fânățele mai multor economi, fără a le conduce pe acelea, deși nu s'ar recere poate mai nici o cheltuială, nu ne prea mirăm, că economii nostri abia recoltează câte 10 m. m. de fân pe un jugăr, pe când de pe cele cultivate bine se poate recolta de 3-5 ori atâta.

Așa de nepăsători s'unt unii din economii nostri față de propriile lor interese, încât lasă chiar și mustul de gunoiu de se scurge nejenat din curțilelor pe șanțurile drumurilor de ingrașă pârțile aceluia în loc de a-l conduce prin grădinile sau fânățele lor.

De cultura de toamnă a fânățelor se mai ține și risipitul mușinoaelor, grăpatul, plivitul și lăzuitul aceluia. Risipitul mușinoaelor trebuie săvârșit la tot cazul toamna, pentru-că atunci țărina aceluia se perde mai ușor până primăvara.

Cu privire la grăpatul de toamnă al fânățelor, economii s'unt de două păreri: unii susțin, că și grăpatul mai de timpuriu de pe toamnă ajută mult la cultura fânățelor, alții din contră susțin, că prin acela s'ar desvâli multe rădăcini fragede de-ale ierburilor și astfel peste iarnă ar pute să degere. Ar fi deci de recomandat, ca și economii nostri să facă unele încercări în privința aceasta, ear' rezultatul să-l publice, ca să se știe acomoda cei interesați.

În privința plivitului buruenilor de pe fânățele naturale, ar trebui să se urmeze întocmai ca și față de plivitul aceluia din holde. Dar' fiindcă pe toamnă trunchiul aceluia în parte e nimic, plivitul nu se poate face altcum, decât scoțându-se rădăcinile aceluia cu un instrument ascuțit.

Lăzuitul fânățelor la tot cazul ar trebui să se facă de toamna, ca locul țufelor de răchite, arini sau alți arbori crescuți pe acelea să se poată vindeca mai bine până primăvara.

adjutantul său, Muinon, a căzut lângă el, Lane generalul a fost rănit, și însuși Napoleon, apucat de virtegiul soldaților săi, carii ugeau, a ajuns în morcirlă și a scăpat cu greutate din noroiu.

A doua zi lupta la pod cu Români a ținut din zori până în seară. Napoleon însă, prin mișcări dibace, a încunjurat poziția și a făcut a treia zi pe la amezzi să se retragă Austriacii din poziția lor. Români însă la pod au ținut lupta până în amurg și apoi s'au retras și ei.

Intr'acele trei zile au murit din batalion un căpitan și o sută treizeci și cinci de ostași, trei căpitani și doi locotenenți și șese sute cincizeci și patru de soldați au fost răniți. Un căpitan cu 45 de oameni au ajuns în captivitate. Dintre răniți au murit în zilele viitoare 260, așa că apărarea podului au plătit-o Români cu viața a 395 de oameni. În mâinile Românilor au încăput 350 Francezi, luați ca prizonieri. Intr'aceste trei

Ziarul »Zeit« publică o telegramă din Petersburg în care se spune, că circulară în toată Rusia manifeste, cari cuprind lista reformelor propuse de adunarea ținută la Moscova și compusă din reprezentanții a 25 de semstowo (consilii județiene)

Stiri mărunte

Deputatul irlandez Farrell a fost condamnat la două luni temniță pentru călcarea legii excepționale, aplicate în Irlanda.

Dewett a comunicat, că generalii buri vor merge dela Berlin la Londra.

Din comitate.

— Congregațiunea comitatului Timiș —

Pe Sâmbătă, 11 l. c., a fost convocată adunarea de toamnă a comitatului Timiș, căreia i-a premeră o adunare a partidului liberal, la care au participat vre-o două duzini de prim-pretori și pretori, 86 notari și vre-o sută de alți funcționari începând dela cei municipali până la plăieși și alți păzitori de noapte.

La începutul adunării a cerut protopopul *Pepa* din Buziaș cuvântul. Nici nu i-a deschis bine gura, și ceata mamelucoilor — aproape întreaga congregație a fost compusă din oameni de soțul acesta — a început să strige »elăll!« între astfel de urlete i-a fost cu neputință să vorbească.

Budgetul comitatului se încheie cu un deficit de 40.134 cor., pentru cari s'a propus, și congregațiunea a primit, un nou arunc comitatens, ce va ave să se scoată de pe pielea poporului. Dr. Donath a fost contra aruncului, fiind poporul de tot sărăcit. El a spus un cas, care însă n'a putut înmuia inima celor puternici. La Crăciunul din anul trecut a fost chemat la un copil bolnav. Acesta zăcea, cu alți patru frațini pe pământul gol, căci executorul dusese toate hainele de pat.

Pentru reuniunea agricolă comitatensă încă s'a votat un arunc. Cam la ce se folosesc banii (29.800 coroane) se poate vedea între altele și din următoarele cifre: Consilierul economic are salar de 4400 cor., secretarul 3400 cor., cancelistul 1600 cor., diurne se dau 1800 cor., cei dela cercouri 3400 cor., apoi cei mici alte mii, așa că mai că rămân vre-o două coroane și pentru înaintarea (?) economiei de câmp și de vite.

A venit apoi la desbatere apelațiunea făcută de Dr. Constantin Stura în cauza delapidărilor dela *sedria ortanală*. O comisiune înstituită de mai înainte a cercetat și a constatat, că hoștile sânt lucruri »vechi«, așa că funcționarii de acum sânt oamenii cei mai cinștiți. Membrii au strigat »Așa e!« și au votat domnilor deplină încredere.

În ședința din 13 l. c. s'a pus la desbatere pertractarea curendei comitatului Presburg pentru *modificarea legii de naționalități*. Comitetul permanent a propus, ca adresa din Presburg să se iee simplu la cunoștință. Deputatul Béla Fülöp cere să se steargă cu totul legea de naționalități și să se înăprească §. 172 din codul penal față de »agitatori«. Vargios cere să se propună modificarea ei. Dr. Iosif Gáll »prigi-

nește propunerea comitetului permanent și dorește ducerea în deplinire a legii de naționalități, ceea ce ar contribui la întărirea statului »unitar«. Protopopii *Pepa* și *Pinciu* (Ciacova) cer să se ducă odată în deplinire legea de naționalități. Cel din urmă spune, că legea aceasta e singura, care mai dă și Românului un drept în țeara aceasta și-l mai leagă de ea. La urmă se primește propunerea lui Vargios.

Urmează pertractarea brogurii deputatului *avab Dr. Adolf Lendl*, care a descoperit o mulțime de ticăloși petrecute în comitat. Fișpanul s'a arătat foarte supărat, mai ales, că din 1889 până acum s'au suspendat în comitatul acesta 218 funcționari administrativi. Nu-i vorbă, cinstită administrație. Fișpanul propune instituirea unei comisiuni care să cerceteze cele espuse în brogura lui Lendl. Propunerea se primește. *Katka* însă nu va fi chemat să asiste la cercetare.

La urmă i-s'a mai votat din grație fostului vice-comite Deschăa o pensie bunicioă.

SCRISORI.

Bibliot. populară „Deșteptarea“ din Colun.

În sărbătoarea »Înălțării și crucii« s'a implinit anul, de când tinerimea inteligentă din Colun a pus basă și a deschis o mică bibliotecă populară, a cărei avere consta atunci din puținele cărți, parte donate, parte cumpărate din venitul unui concert aranjat spre acest scop. Cei ce au înființat această bibliotecă nu au dat-o uitării nici pe viitor, ci cu mare zel au lucrat, ca averea ei materială să crească, sporind prin aceasta și capitalul de cunoștințe al cetitorilor. Nu într'atâta voim noi să arătăm averea ei materială, ci mai cu seamă roadele ce le-a adus ea în sinul poporului nostru.

Cu nespuse bucurii putem raporta că dorul de luminare se manifestă viu în pătura poporului nostru și cu deosebire la generația tină, căci pe lângă 3—4 indivizi trecuți de 30 de ani, contingentul cetitorilor îi dau tinerii egiji din anii școlii și cu deosebire micii copilași de școală, cari peste iarnă au alergat cu nespuse dor ca să se nutrească cu frumusețile depuse în povestile noastre românești. Asemenea remarcabilă este și atragerea poporului nostru către istorie, care singură îi poate desvăli trecutul glorios, făcându-l prin aceasta mândru de străbunii sei.

Nu putem trece ca să nu amintim cu laudă pe trei dintre țeranii noștri și anume: I. *Gavrilă*, N. *Tudur* și I. *Suma*, cari fără întrerupere au citit peste iarnă arătând totodată progrese însemnate și în pricepere.

Se arată așadar' peste tot, că înființarea acestei biblioteci în comună a fost necesară, căci putem zice că în decurs de un an dela înființarea ei a fost destul de bine cercetată, cu toate-că inteligența comunei nu a arătat prea mare interes față de ea. Ne mirăm cum de acei bărbați, cari mai virtos ar trebui să dea pildă cu fapta, au stat nepăsători în decursul acestui an! Sperăm însă, că

pe viitor ei vor fi înainte mergătorii poporului, atât pentru binele lor, cât și al aceluia, în fruntea cărora stau ca povățuitori.

Averea materială a bibliotecii constă astăzi din 174 cărți. S'au procurat în decursul acestui an: »Poesii complete«, de V. Alexandri și 7 volum. din »Ist. Românilor«, de Xenopol, toate din încasările făcute la bibl., la cari se mai adaugă 4 vol. din »Ist. Românilor«, de Xenopol, cumpărate de Aurel Barbu, învățător și A. Comșa, not. 1 volum din același op, astfel cât astăzi biblioteca noastră posedă și monumentală operă »Ist. Rom.« completă.

Donațiunile au încurs dela următorii domni: I. Băgăian, profesor 5 cărți, A. Barbu, învățător 1, N. Bunescu 14, A. Cioba 4, I. Crețu 4, I. Gavrilă 3, Ioan Giurca sen., învățător 1, N. Giurca 3, D. Nicoară 2, L. Prașca 20, societatea »Andrei Șaguna« 18, societatea »Inocențiu M. Clain« 1, E. Păcurar 3.

Primească deci maritimogii donatori și pe această cale sincerile noastre mulțumite.

Pentru membrii fondatori:

Nicolae Ticașin, teolog.	Ioan Giurca, teolog abs.
Nic. Bunescu, stud.	Nic. Ticașin, bibliotecar.

Limbile romanice.

Aruncând o privire asupra limbilor vorbite în Europa și căutând după puncte de asemănare între ele și limba română, vom găsi multe asemănări de aceste în limbile: franceză, italiană, spaniolă, portugeză și rhotomană (în Engadin, o parte a Elveției).

Vom aminti unele dintre cele mai însemnate, cercetând exclusiv numai elementele latinești din ele, din cauză că tocmai în aceste elemente este mulțimea cea mare a punctelor de asemănare.

1. Asemănări fonetice.

a) „d“ latinesc înainte de e și i trece în „z“; d. ex. lat. *medius*: ital. *mezzo*, rom. *măd*; — lat. *prandium*: ital. *pranzo*, rom. *prânz*; — lat. *hordeum*: span. *orzuelo*, rom. *orz*.

b) „cl“ latinesc trece în „chi“; d. ex. lat. *clarus*: ital. *chiaro*, rom. *chiar*; — lat. *auricula*: ital. *orechia*, rom. *urechia*.

c) „v“ latinesc clasic trece în „b“ d. ex. lat. *vervax*: ital. *berbice*, rom. *berbec*, franc. *brebis* (oaie).

Tot astfel de fenomene fonetice comune sânt: înmolarea lui *g* și *t* înaintea vocalelor *e*, *i* și multe altele.

2. Asemănări morfologice.

Amintim aci și unele dintre cele mai însemnate fenomene morfologice.

a) Toate limbile numite se deosebesc de limba latină clasică prin aceea, că au *articul*. Declinațiunea în toate se face prin mijlocirea articolului.

O mică deosebire în privința articolului este numai în limba română, întru-cât în toate celelalte limbi articolul este un cuvânt de sine, ce se pune înaintea numelui, ear' în l. rom. este numai ca un sufix, ce stă lipit de sfârșitul cuvântului. D. ex. ital. *la casa*, franc.

CRONICĂ.

„Calendarul Poporului”.

Al optsprezecelea an din „Calendarul Poporului” e gata să pornească de nou pe drumul către casa țeranilor, meseriașilor, comercianților și inteligenților noștri. Precum în fiecare an, așa și acum »Tipografia« s'a străduit să pună în mâna oamenilor noștri un calendar tot mai frumos, tot mai bogat și tot mai instructiv, care să fie adevărat o carte păstrată cu drag pentru mai mult timp nu numai pentru un an, cum s'ar pără după firea calendarului.

După obișnuita parte calendaristică, apoi postă și telegraf, competențe, urmează un capitol lung despre bisericile și școlile noastre, reuniunile de meseriași, de binefacere, de femei, de agricultură, însoțiri de negoț, bănci, cuprinzând date bogate și nouă, după schimbările, ce s'au întâmplat din anul trecut până acum.

Partea literară e introdusă prin „Credeul Românului”. Urmează numai decât o frumoasă și înduioșitoare biografie, presărată cu poezii, a nemuritorului Avram Iancu. Eu e scrisă de vestitul profesor din Iași, Moldovei, dl Grigore C. Buțureanu, care atâta căldură a pus în descrierea vieții eroicului nostru, încât din nou s'a adevărat, că Românii, fie la Mureș, fie la Tisa, fie la Dunăre, fie la Prut, una simțesc. În fruntea biografiei se află chipul lui Iancu, așa cum nu s'a mai publicat până acum nicăieri. Sub icoană e iscalitura proprie a lui Iancu.

Urmează o dragălaşă poezie de T. Șerbănescu, apoi o glumă și după ea biografia episcopului Mihail Pavel în frunte cu portretul lui, făcut eardă anume la Viena pentru „Calendarul Poporului”. O frumoasă rugăciune în versuri de Elena din Ardeal premerge unei povești de M. Eminescu, după care e icoana mormântului lui Bănuțiu. O anecdotă „Copiii Țiganului” de Teodor Speranță, veselnicul scriitor al nostru, apoi o jalnică istorisire din viața țeranilor de poetul A. Vlăhuta, urmată de o glumă, premerge portretul regretatului poet bândășean Victor Vlad Delamarina și o poezie glumească a lui, „Papricășu nașului”. Urmează o nouă poveste, apoi portretul tinărului rege al Spaniei. Dl I. Georgescu a scris un articol foarte instructiv despre negoțul cu ouă. O poezie frumoasă »Codrule, Măria-Ta...«, o snoavă „Ovreiul la raiu”, și apoi urmează „Răvașul nostru”, aceasta gazeta anuală, care pe 23 de pagini resumează tot ce s'a întâmplat de interes în istoria poporului român și în lumea largă în curs de un an. Răvașul e presărat cu șapte icoane, portrete de-ale generalilor buri, doamna Krüger, Roosevelt, Abduraman, Abibula ș. a.

După răvaș se continuă articolul din anul trecut „Bucătăria țeranului”, scris de d-na învățătoare Ana Florea. Și continuarea această e plină de sfaturi bune, de aceea va și fi primită cu aceeași bucurie, cu care au primit toate foile și toți cetitorii partea primă din anul trecut.

Poesii populare, sfaturi și glume încheie partea literară, careia îi urmează țergurile.

Notă. Calendarul costă și anul acesta, cu toată bogăția lui, numai 40 bani (20 cr.) Pentru încunjurarea speșelor cu porto se recomandă, ca să și'i procure mai mulți deodată.

O donațiune princiară.

Aflăm și vestim cu mare bucurie o donațiune în împrejurarile noastre în adevăr princiară, făcută la colecta pentru biserica catedrală din Sibiu. Distinsul nostru bărbat, actualul preșident al „Asociațiunii”, ilustr. domn Dr. Alexandru Mocsonyi a dat la colecta pentru biserică suma de 60 mii cor. în număr.

Faptul generos vorbește de sine și formează o nouă și strălucită verigă în lanțul marilor și multelor merite, ce dl Dr. Alex. Mocsonyi și în general ilustra familia Mocsonyi și-le-a câștigat pentru neam și biserică.

De ale gendarmilor. Unui țeran din Herăneșvögy i-s'au furat într-o noapte 27 vite. El s'a prepus pe 3 inși cunoscuți de hoși, pe cari i-au și prins gendarmii. Când se-i descoase, un gendarm a lovit pe unul dintre ei așa de năpraznic, încât acesta a căzut mort la pământ. Gendarmii au dus cadavrul în pădure și l-au lăsat acolo. Când au aflat țeranii despre omor, s'au revoltat și gendarmii au trebuit să fugă. Pentru liniștirea satului au sosit apoi din 2 comitate 60 gendarmi, totodată a venit și comanda gendarmăriei, care a introdus cercetare.

Nuntă în flacări. Într'un sat de lângă Moscova se sârba o nuntă țărănească într-o sură mare, în care se afla și mult fân. Erau de față vre o 400 de persoane. Deodată furaa luat foc dela o țigaretă aprinsă. Focul s'a comunicat cu o iuteală groaznică; s'a născut printre nuntași o spaimă de nedescrie. Toți s'au imbulzit spre ușe. Peste 100 de nuntași au ars de vii, alții au fost striviți. Mireasa și mama ei s'au făcut scrum. Ginerile a scăpat ca prin minune.

Dela Românii din Macedonia. Am dat la timp știrea, că trei elevi dela gimnaziul român din Ianina au fost capturați de o ceată de bandiți bulgari.

Ni-se scrie acum, că elevii au fost liberați după ce au fost depuse sumele cerute de bandiți.

Familia Bețu a plătit 140 lire, Hagimuro 40 lire și Zisi Gima 30 lire turcești.

Nouăle bancnote de 100 cor. În 20 Octomvrie n. vor intra în circulație bancnote nouă de 100 coroane, cari vor purta datul de 2 Ianuarie 1902. Bancnotele sânt cu 15 mm. mai lungi și cu 5 mm. mai înalte, ca cele de 100 fl. Pe o parte a bancnotei este imprimat text german, ear' pe cealaltă text maghiar. Câmpul fundamental al bancnotei e roșu brunet, ear' în mijloc e suprapus un câmp de culoare verde, pe care se află imprimat, afară de text, cifrele »100« și pe care sânt mai multe figuri desenate artistic. Pe partea austriacă e imprimată valoarea bancnotei în 8 limbi diferite ale țării, ear' pe partea maghiară e indicată valoarea numai în limba maghiară (!). Deodată cu intrarea în circulație a bancnotelor de 100 coroane se începe retragerea bancnotelor de 100 fl. din circulație. Schimbarea bancnotei de 100 fl. se poate face până în 30 Aprilie 1904 la toate instituturile principale și secundare ale băncii austro-ungare. De atunci încolo însă schimbarea acestor bancnote se va pute

face numai la instituturile centrale din Viena și Budapasta. Ultimul termen pentru retragerea bancnotelor de 100 fl. e 31 Octomvrie 1904.

Isprăvuri de ale cortorariilor. Săptămâna aceasta a atacat o laie de cortorari în Oradea mare pe vânzătorii de pâne și le-au furat toate pânila. Cînd gendarmi s'au luat după ei, dar' când se-i prindă, cortorarii s'au pus în stare de apărare, așa că numai după ce au împușcat pe un Țigan, i-au putut lega. După astfel de isprăvi nu e mirare, că și în minister s'au grăbit să lucre un proiect de lege, care-i va și i pe cortorari să se așeze la loc statornic. Proiectul de lege e gata și-i vai de Țigani.

Desertori împușcați de gendarmi. Luni seara recrutiți Gá István, Máé István, Tekes Mihály și Csiki Lőrincz, Săcui din comitatul Ciucului, cari trebuiau să se prezente pe ziua de 1 Octomvrie la regiment, voiau să deserteze în România. Necunoscînd drumul, s'au rătăcit în munți și după mult încunjur au sosit în fine la trecătoarea Ghimeșului. Aici a dat preste ei o patrulă de gendarmi. La somația gendarmilor, se stea pe loc, au luat-o la fugă. Gendarmii au împușcat după dînșii. Gál și Csiki, loviți de gloanțe, căzură morți la pământ. Ceialalți doi au fost grav răniți. S'a pornit cercetare.

Fundațiuni noue. Veneratul capitol metropolitan din Blaj a primit zilele acestea dela dl avocat Dr. Octav. Russu din Sibiu 17200 cor. în hărăzi de valoare (libele de depuneri și acții dela »Albina« și »Victoria«) ca fundațiune lăsată de Dumitru Muntean, subjude reg. în pensune, născut în Brad, lângă Sibiu, și mort la 19 Ian. a. o. la Sibiu. Aproape jumătate din fundațiunea aceasta e destinată pentru biserica și școala din locul natal al fundatorului. — Deasemenea a încasat prin dl adv. Dr. Gregoris Ilea cor. 2577.23 ca fundațiune lăsată dela Iacob Pal, fost funcționar în Cluj, care a beneficiat odată și el de stipendii din Blaj.

De o fi adevărat, apoi tinerii clerici din un seminar au dat de curînd o frumoasă pildă de iubire față de un coleg al lor. Povestea spune, că un cleric, care intrase abia de curînd în seminar, căzuse jertfă unui foc, în care primise mai multe arsuri grele.

Medicii chemați să vadă pe bolnav au declarat, că starea lui este de nedădjuidită, că n'au ce-i ajuta, decât doar' în cazul, că pe aceste arsuri ar pute lipi bucăți de piele omenească.

Atunci mai mulți seminaristi, doriți să scape viața camaradului lor, au decis să »contribue« fiecare, dând puțin din carnea lor, numai să scape pe nenorocitul lor prieten. Au trebuit 50 de centimetri pătrați de piele. Tot insul a dat câțiva centimetri. Mai mulți medicii jupuiau pe cei vii și lipeau pe ranele bolnavului.

Acest frumos act de devoțament, n'a fost nefolositor: tinărul cleric este pe deplin vindecat!

Chinezii și beția. Chinezii sânt foarte moderați la bețură, pe lângă aceea pe ori-ce om beat, pe care-l ved pe stradă îl prind și-i dau 50—100 de lovituri de bătă pe spate sau pe tălpi. Afară de aceea în China nu se ia drept moment ușurător beția, când cineva face o faptă rea, oi din contră vine pedepsit mai aspru. Bețivii, cari nu se îndreaptă, mor curînd din cauza asprelor pedepse ale judecătorilor chineze. N'ar strica și la noi o astfel de lege.

Patronul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, I. P. S. Sa dl *Ioan Meșianu*, arhiepiscop și metropolit, a dat o nouă dovadă despre dragostea, cu care îmbrățișează cauzele noastre de interes general. Precum se știe I. P. S. Sa este membru fondator al numitei Reuniuni, ear' în ce privește casa Reuniunii, I. P. S. Sa se numără între cei ce și-au câștigat cel mai înalt titlu de recunoștință meseriașilor noștri. I. P. S. Sa de astădată a binevoit a dărui pentru premiile expoziției industriale suma de 50 cor.

Pentru iubiții răposați. Președintele Reuniunii sodalilor români din Sibiu, dl *Victor Tordășianu*, contribuie întru eternizarea memoriei mult regretatului *Avram Armean*, fost absolvent în drepturi, suma de 2 cor. la fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor, întemeiat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu, al cărei zelos membru a fost răposatul.

Premii pentru expoziția industrială din Sibiu. Dl *Moise Opris*, proprietar în Armeni, a pus la dispoziția comitetului dirigent suma de 5 cor. drept premii pentru cele mai frumoase lucruri espuse din Armeni, ear' dl *Alexandru Neagos*, notar și *Iosif Stoica*, învățător în Sebeșul de jos, suma de cor. 410, colectată în scopul amintit.

Contribuiri pentru edificarea catedralei. Pentru edificarea catedralei a contribuit și tractul Sighișoarei cu suma de 3040 cor. Sume mai considerabile au oferit protopopul *D. Moldovan* și preotul *George Vătășan* din Zoltan.

Logodiți. *Iuliana Buzdug* și *Constantin Flămând*, clerico abs. și stud. fil. fidențați.

Arderea Dornei-Vatra din Bucovina. O telegramă din Cernăuți anunță, că vestita localitate de cură Dorna Vatra, din Bucovina, a fost pe jumătate distrusă de un incendiu.

Sinod extraordinar în Arad. *Bis. și Șc.* ne aduce știrea că sinodul plener al Eparchiei Aradului întrunit la 9 Octomvrie a decis ca să se convoace un sinod extraordinar pe ziua de 20 Octomvrie. Sinodul extraordinar va avea să se pronunțe asupra situației, în care se află diocesa în urma împrejurării că nici după 6 luni scaunul vacant episcopesc nu este întregit.

În atențiunea domnilor învățători. Adus la cunoștința P. T. Domni învățători dela școlile populare române, că edițiunea a doua din *„A doua carte pentru deprinderea limbii maghiare în școlile populare române”* de *Francisc Kócs*, consilier regeș și inspector de școli în pens. și de *Vasilie Goldiș*, prof. gimn. în pens. și secretar consistorial în Arad, a apărut în zilele acestea și se află de vânzare la subscrieul precum și în toate librăriile din țară. Prețul cărții este legat cu 50 bani. Învățătorilor li-se dă rabat de 10%.

Afară de cartea aceasta au apărut în ediția mea acumă încă:

În Carte a copiilor sau *ABC darul ilustrat* pentru clasa I a primară de *St. C. Alexandru*. Cu o lecție de model. Carte aprobată de Ven. Consistor diocesan nr. 5476 din anul 1901. Prețul legat 50 bani. *Elements de musica vocală* pentru școala populară de *N. Stoicovici*. Prețul broș 50 bani. *Caiet de desemn* pentru școlile populare și civile de *Lukáts S.* ediț. a V-a caiet I. II. III., ediția a III-a caiet IV., V. 20 bani.

H. Zeidner, librar editor în Brașov.

† *Avram Armean*, absolvent în drepturi și corector la tipografia arhiepiscopală, după suferințe scurte, și-a finit viața în al 50-lea an al etății, Duminică, în 29 Septemvrie (12 Octomvrie) a. c. Rămășițele pământești se vor înmormânta Marți, în 1/14 Octomvrie a. c. la 2 ore după amiază, din casa mortuară a spitalului *Francisc Iosefin*, în cimiteriul gr.-or. din suburbul *Iosefin* din Sibiu spre repausul etern. Cu inima frântă de durere, toată și fratele repausatului adus la cunoștința acestei triste știri tuturor consăngenilor, amicilor și cunoștințelor.

Răposatul a fost o figură cunoscută la Români. Fost redactor la *„Telegraful român”*, concipist advocat, el era de pururea la locul său. Era o plăcere a-i asculta multele povestiri și anecdote, ce le știa din viața marelui Șaguna și a sfinților săi.

Moartea i-a fost năprasnică. Plecând în 10 l. c. dela cancelarie către casă — ședea în Maieri — căruța unui cărnățar de aici, mânăta nebunește de un învățacel, a trecut peste el când trecea prin strada *Schwimmshule*, zdrobindu-i coastele și spărgându-i capul. Dus la spital, nu și-a mai căpătat conștiința până în oiașul morții.

Înmormântarea i-a fost foarte frumoasă, participând o mulțime de inteligenți din Sibiu. Răposatul încă a fost membru la *„Reuniunea de înmormântare”* din Sibiu.

Crimă. În comuna Runc (Bistrița-Năsăud) au năvălit în 5 l. c. niște ticăloși, până acum necunoscuți, peste țăranul de-acolo *Artimon Pop* și l-au bătut așa de tare, încât a doua zi a murit.

Pentru o măsea — viața. Nevasta avocatului *Dobsy* din Seghedin a pus să-i scoată o măsea. Încă în ziua aceea i-s'a aprins fața, așa că a trebuit să opereze, fiindcă i-se inveninase sângele. Ea a murit însă între cele mai grozave chinuri.

Studentii italieni în România. Mercuri au sosit în România 17 studenți italieni, venind împreună cu studenții români, din Veneția, unde se ținuze congresul federațiunii *„Corda Fratres”*. La toate stațiunile de tren li-s'a făcut studenților italieni primire entuziastă, în deosebi însă la Predeal și Ploiești, unde li-s'a dat și un banchet, la care s'au rostit discursuri înflăcărâte, ear' 2 muzici militare au intonat imnul italian. La București le-a eșit într-o întâmpinare numeroasă societăți cu drapelele lor, precum și comitetul de primire și public imens (vre o 30 000 persoane) S'au rostit discursuri entuziaste de binevenire. Un cortegiu imponent de trăsură s'a format și s'a pus în mișcare, însoțit de urale nesfârșite din partea publicului însufleșit, ear' stradale, pe unde mergea cortegiul, erau împodobite cu drapele italiene și române. Studenții s'au oprit la clubul liberal și la ziarul *„Universul”* apoi și au luat drumul spre localul *„Uniunii studentești”*. În acest local decorat artistic cu drapele și tablouri, cu flori și verdețuri, li-s'a servit studenților un bufet și li-s'a făcut manifestațiuni generale de înfrățire italo-română. Joi dimineața studenții italieni au vizitat *„fundațiunea universitară Carol I”* și teatrul național, ear' după-amiază s'a dat în onoarea lor la *„Ateneul-român”* un festival artistic, cântându-se marșul regal italian și multe cântecuri naționale românești și declamându-se poezii eroice de *Alexandri* și alții. Vineri au vizitat școlile din strada *Neptun*, ear' seara s'a dat la teatrul național o reprezentație de gală în onoarea lor, predându-se *„Fântâna-Blandusiei”* de *V. Alexandri*.

Sâmbătă dimineața au plecat studenții la Constanța.

Primirea a fost strălucită. O lume imensă eșise în întâmpinare și intrarea trenului în gară a fost salutăată cu aclamațiuni entuziaste.

Cel dintâiu a luat cuvântul dl *Georgescu*, primarul orașului Constanța, urând bună venire studenților italieni și aducând omagii Italiei. În numele studenților a răspuns dl *Formigini*.

După aceea se formează un cortegiu impunător și se face un pelerinajiu la statua lui *Ovidiu*.

După terminarea discursurilor oapeții pleacă în mijlocul aclamațiunilor de *„Eviva Italia, Trăiască România!”* la hotel *Caro*, unde primăria orașului Constanța a oferit un banchet.

Aclamat din partea publicului asistent la banchet și mai cu deosebire la insistența studenților italieni, cari se interesează foarte mult de chestiunea *„Românilor din Ungaria”*, vorbește dl *Sep-timiu B. Murășan*, delegatul *„Ligei culturale”* de a însoți prin toate orașele din România, pe iubiții și entuziaștii fii ai nobilei Italii.

Într-o improvizatie frumoasă și poetică, d-sa salută pe frații italieni în capitala Constanța, vechiul *Thomis*, locul odinioară de esil al poetului *Ovidius*.

Vorbește apoi despre Liga culturală, arătând scopul sublim al acestei instituțiuni naționale, asemănând-o cu societ. *„Dante Alighieri”* a Italianilor.

Italianii și toată masa strigă într-o însuflețire de nedescris, *„Trăiască”*, *„Eviva Transilvania și România”*, *„Trăiască Dr. Rațiu”*, *„Eviva Liga”*.

Musica militară intonează *„Deșteaptă-te Române”*, ear' studenții ca dintr-o inspirație divină, transportați repeta în cor, cuvintele poetului trecut la nemurire:

„De fulgere să piară, de trăsnet și pucoasă Ori-care s'ar retrage din gloriosul loc”.

Studenții italieni din Istria, schimbă tricoul lor cu cel românesc, pe care-l purta dl *Murășan* și strigătele de *„Eviva Transilvania și Istria-liberă”* — păreau că nu mai au sfârșit.

Terminându-se banchetul, publicul, la invitația prefectului de Constanța, merge să viziteze portul, făcând o plimbare cu vapoarele pe Marea-Neagră. În drum spre port întâlnesc pe prințul *Carol II*. Studenții i-au făcut ovații strigând *„Trăiască”*. Mai mulți studenți italieni au îmbrățișat pe prințul, oferindu-i un steag italian și buchete de flori. Prințul emoționat mulțumi.

Seara cu trenul de 6 și jum. ore, studenții pleacă la Brăila, unde li-s'a făcut studenților o primire din acele, care nu se uită nici-odată.

Luni dimineața studenții au vizitat Ploiești, ear' la orele 9 și jum. au plecat la Sinaia.

Luni seara studenții s'au rentors la București, unde li-s'a făcut o primire grandioasă. Ear' Marți au vizitat monumentele publice.

La școala oivă de fete a *„Asociațiunii”* a fost reales învățător în ședința de ieri a comitetului dl *Dr. Ioan Borcea*.

„Reuniunea pentru daruri de Crăciun” pe seama copiilor săraci ne-ajunși la etatea de școală a primit dela dl *Rudolf Bock*, ferar mecanic în loc, o mescoară de flori foarte frumoasă lucrată din fer. Ea va fi sortată. Un los costă 20 bani. Tragerea va fi în 21 Dec. a. c. Losuri se capătă în florăria lui *A. Förstel* și la casuarul reuniunii, *M. Daniel*, prăvălie de manufactură *Piața-mare*.

Când economii nostri vor ține mai mult pe cont de cultura fânătelor naturale; când nu le vor mai privi numai ca pe un copil mașter al economiilor lor: atunci asigurăm, că nu vor mai duce lipsă de fână primăvara, căci acela va crește prisosință pe fânățele lor bine cultivate.

Ioan Georgeson.

A XIII-a expoziție de vite

aranjată de

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului.

I. Programul

Expoziției de vite, ce se va ține Duminică, la 9 Noembrie n. 1902, în comuna Racovița.

1. În scopul de a înainta economia de vite >Reuniunea de agricultură din comitatul Sibiiului< va aranja la 9 Noembrie n. 1902 în comuna Racovița o expoziție de vite împreună cu distribuire de premii în bani.

Expoziția se va margini de astă-dată la vite cornute cu excepțiunea caprelor.

2. Expoziția se va ține în ziua amintită, începând dela 9 ore înainte de amiază și până la 1 oră după amiază, când va urma remierea.

Expoziția se va ține pe locul ce se va determina ulterior.

3. La expoziție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele Racovița, Avrig, Bradu, Sebeșul super, Sebeșul-infer., Porcești, Boița și Tălmăcel.

Pentru vitele aduse afară de Racovița se cer pasapoarte în regulă.

Cerând trebuința, proprietarii au să dovedească, că au ținut înșiși vitele în timp de cel puțin 3/4 de an cel puțin.

Oile trebuie espuse în grupe de cel mai puțin 3 capete; altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în expoziție se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parte și dispozițiunile luate. — Comitetul poate refusa primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

La fiecare vită respective grupă de oi se alătură o tăbliță sau bilet, cuprinzând numărul curent, etatea vitei și numele proprietarului.

5. Esponenții sunt îndatorați a purta înșiși grije de vitele lor și a le da hrana trebuincioasă.

zile a fost o luptă grozavă, ceea ce se vede din numărul morților care se ridică la 20 000, cam pe atâția Francezi cât și Austriaci.

Acesta a fost >indrăcitul< batalion pe care îl laudă Napoleon cu așa de mari cuvinte. O >falangă valahică<. Ear' fapta ei, care i-a părut așa de eroică și îndrăzneță celui mai îndrăzneț general al timpurilor moderne, a fost și atunci recomandată prin ordin de zi, ca exemplu de statornicie și vitejie, și este și astăzi preamărită și neuitată. Și acum se mai dă ca exemplu, fie prin cărți de ceteră tineretului, numai cât — se înțelege — batalionul e numit >de Nemți< sau cel puțin >batalion austriac<, dar nimeni nu-și mai aduce bine aminte, că el într'adevăr era >transilvanico-valah<.

(Universul).

G. Coșbuc.

6. Se vor distribui douăzeci și nouă de premii în suma totală de 200 cor., datorite de comisiunea economică a comitatului Sibiiu, și anume se vor distribui următoarele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rasa indigenă și străină).

a) tauri de 3—5 ani: 1 premiu de 16 coroane;

b) vaci de 3—8 ani: 1 premiu de 12 cor., 2 premii de câte 10 cor., 1 premiu de 8 cor. și 1 premiu de 6 cor.;

c) junci, junince și tăurenci, de 1—3 ani: 1 premiu de 10 cor., 2 premii de câte 8 cor. și 2 premii de 6 cor.;

d) viței și vitele de 1/4—1 an: 1 premiu de 8 coroane, 2 premii de 6 cor. și 2 de câte 2 cor.

Grupa II. Oi de prăsilă.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 10 cor. și 2 premii de câte 8 cor.;

b) noatini din 1897: 1 premiu de 6 cor. și 2 premii de câte 4 cor.;

c) noatine din 1897: 1 premiu de 6 cor., 2 premii de câte 4 cor. și un premiu de 2 cor.;

d) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 8 cor. și 2 premii de câte 6 coroane.

II. Premiarea.

1. În scopul premierii, comitetul central al reuniunii agricole a ales juriul constând din domnii: Demetriu Comșa, ca președinte al juriului; Adolf Gottschling, director de reale în pensiune, ca reprezentant al comisiei economice comitatense; Dr. D. P. Barcianu, referent școlar, Pantaleon Lucuța, căpitan ces. și reg. în pens., Petru Ciora, funcț. cons., Romul Simu, inv. pens., Victor Tordășianu, referent cons., Emil Verzariu, funcț. toți din Sibiiu; Valeriu Florian, paroch, Irimie Răduț, notar, George Dănilă, inv. dirigent în pens., și David Ioan, ec. toți din Racovița; Ioan Căndea, protop, Ioan David, notar comunal, Ioan Maxim, proprietar, toți din Avrig; Nicolae Eftimie Ursu, învățator, Demetriu Cleiu, paroch, George Dan, jurat comunal, George Vasile, membru în senatul școlastic și George Coman, ec., toți din Bradu; Ioan Mateiu, paroch, Demetriu Săcărea, inv. pens., Ioan Călin Costea ec. și Ioan Tatu, primar toți din Sebeșul sup.; Toma Doican, paroch, Alexandru Neagoe, notar, Iosif Mărean, ec., George Stoica, inv. și Ioan Doican, proprietar toți din Sebeșul-inf.; Toma Dragomir, paroch, Toma Simon, ec., Nicolae Grecu, ec. și Andreiu Galea ec. toți din Porcești; Ioan Druhora, paroch, Petru Indrieș, notar, Ioan Stoica Bobeș, comerciant, Ioan Iordan Cloaje, proprietar și Vasile Cloaje, propr. toți din Boița; Demetriu Săcărea, paroch, George Comșa, notar, Eremie Roman, învăț. pens., Ioan Nedelcu, propr., toți din Tălmăcel. Membri absenți sau împedeți dela vot se înlocuesc prin suplenți.

2. Nu este iertat a funcționa nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de-ale rudeniilor mai deaproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor espuse, examinează pe rind și cu deosebită luare aminte fiecare vită și apoi se consultă asupra premierii, îngrijindu se ca publicul și esponenții să nu înriurească câtuși mai puțin asupra hotărârilor de luat.

4. În ședința ce urmează esaminării vitelor, membrii juriului se consultă din nou și se pronunță, dovedind îndreptățirea propunerilor și apoi hotărând cu majoritate absolută de voturi.

Președintele votează întotdeauna. La caz de voturi egale decide soartea.

Asupra fiecărei premieri se votează deosebit

5. Esponenții de premiat se petrec în o listă separată care, odată stabilită, se subscrie de președinte și secretar, precum și de alți doi membri ai juriului.

6. Împărțirea premiilor urmează a se face în mod sârbătoresc, ținându-se mai întâiu o vorbire în prezența juriului și comitetului aranjator, a esponenților și publicului întrunit.

Esponenții premiați adevăresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: »Adevăresc primirea în regulă a premiului«.

7. Secretarul juriului se însărcinează a compune un raport special asupra expoziției și premiilor. Raportul scris de președintele și secretarul juriului se păstrează în arhiva reuniunii.

III. Dispozițiunile de premiare.

A. În general.

1. Scopul expoziției este mai ales a urni și încuragea adevărata propășire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vedită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu seamă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realizarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuoase încâtva, se pot premia în rind cu vitele oare cum desăvirșite. Intervenind împrejurările de mai sus, chiar și întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar' nici măcar în totala lipsă de alte mai bune nu este iertat a premia vite hotărît rele sau având scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, cari din una sau altă cauză nu s'ar fi împărțit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia, cari au prăsit ei înșiși vitele, vor ave întâietate față cu aceia, cari au espus vite prășite de altcineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie 3/4 an cel puțin.

5. Același esponenț nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeași grupă. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunând că vitele lor sunt deopotrivă.

B. În special,

I. Bovine (viței, vaci, tauri)

1. Ca vrednice de premiate consideră mai ales bovinele, cari intrunesc în mare măsură însușirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blânde, lăptoase, bune de prăsilă și de îngrășat.

Față cu vitele corcite se va da întâietate vitelor din rasă curată.

2. Între scăderile, cari nu îngăduie primirea, se numără: Trup bolnăvicios, murdar, cum și scăderi, care supără vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urite etc.)

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg și foale șerpuit de vine groase; uger plin și mare, nu prea carnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt și moale și având patru țite moi, deopotrivă de mari; piele molatică, păr subțire și privire blândă.

4. Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales vitele trunchioase cu capul mic, oase subțiri, piept larg și carnos, șolduri îndepărtate, coapsă lătareță, piele mișcăcioasă, păr moale.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu seamă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg și rotunzit, șolduri puternice, copite sănătoase, mers vioiu și regulat.

II. Oi.

1. Antâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnoase, lăptoase și bogate în lână frumoasă și subțire, moale și lungă, deasemenea se cuvine antâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană aleasă.

2. Rassa țigaie și stogoșe se preferă rassei bârsane (țurcane).

Din ședința comitetului central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului ținută la Sibiu, în 8 Septembrie n. 1902

Dem. Comșa,
president.

Vict. Tordășianu,
secretar.

De-ale meseriașilor.

(Urmare)

Zilele trecute a sosit la comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiu ca comitet central executiv al tuturor reuniunilor de meseriași din patrie un raport despre numărul membrilor Reuniunii de cetire și cântări a economilor și meseriașilor din Alba-Iulia, cum și despre numărul comercianților și meseriașilor din această localitate.

Materialul prezentat este adunat cu destulă osteneală și cu multă îngrijire. Drept aceea cred a nu mi-se lua în nume de rău, dacă îmi permit a scoate la iveală la acest loc hărnicia dlui vicepresident al amintitei reuniuni, Florian Rusan, paroch gr.-or. în Mărierii Albei-Iuliei, desvoltată în această cauză de interes pentru noi meseriași.

Datele mai importante scoase din acest raport sânt:

Reuniunea de acolo s'a inaugurat la 13 Octombrie anul trecut, după aprobarea statutelor din partea Inaltului ministru de interne. Activitatea ei constă: din deschiderea unei case și din înființarea unui cor, cu care s'a dat a doua zi de Rosalii un concert cu un program de 9 cântări; afară de aceea s'a jucat în Ianuarie două piese teatrale de unii membri ai Reuniunii (în favorul acesteia). Averele ei în bani gata e de 304 cor. 82 bani.

Numărul membrilor e de 118, și anume: Dr. Alexandru Fodor, medic, presidentul reuniunii, Florian Rusan, paroch gr.-or., vicepresident, Iosif Roman, comerciant, cassarul reuniunii, Ioan Anghel, proprietar, controlorul reuniunii, Iacob Tulburean, pantofar, Antoniu Murășan, ospătariu, Victor Onițiu, comerciant, Ignat Borzea, ospătar, Dănilă Lupu, măgăzineriu de lemne, Iosif Cirlea, proprietar, Petru Cirlea, comerciant, Gregoriu Murășan, ciobotar, Ioan Tatu, pantofar, Teodor Murgău, învățator gr.-or., Ioan Pampu, învățator gr.-cat., Iuliu Roșca, învățator gr.-or., Simion Moldovan, proprietar, Nicolae Drîmbărean, proprietar, Nicolae Dușa, învățator gr.-cat., Nicolae Pleșa, ciobotar, Nicolae Metășan, zidar, Teofil Cricovan, întreprinzător zidar, Antoniu Cricovan, ospătar, Simion Micu, protopresbiter gr.-cat., Rubin Patița, avocat, Ioachim Totoian, paroch gr.-cat. în Cișfalău, Atanasiu Totoian, zidariu, Stefan Cacovean, subjude regesc la tribunal, Teodosie Lobonț, proprietar, Ioan Cirlea, proprietar mare, Iosif Pancu, econom, Petru German, pantofar, Antoniu Drîmbărean, zidar, Ioan Drîmbărean, calfă de zidar, Cornel Muntean, ferar, Vasilie Bumbean, ciobotar, Nicolae Todoruț, ciobotar, Ioan Sârb, econom, George Chirilă, ferar, Aurel Nicoară, ferar, Nicolae Benga, pantofar, Basiliu Balint, comis de prăvălie, Augustin Butariu, comis de pră-

vălie, Augustin Cimbulea, economul reuniunii, Desid. Cimbulea, asesor, orf. pens., Ioan Ghiulai, măcelar, Cornel Cirlea, măcelar, Iosif Grecu, zidar, Nicolae Papiu, proprietar, George Groza, măcelariu, George Pleșa, ciobotariu, Traian Novac, comis de prăvălie, George Filip, avocat, Dr. Ioan Marciac, avocat, Augustin Pleșa, calfă de frizeriu, Romulus Muntean, ciobotariu, Vasilie Man, ciobotar, Augustin Batenzan, zidariu, Zevedeu Daian, calfă de cismariu, Valeriu Velican, contabil la cassa »Iulia«, Ioan Man, calfă de zidariu, Absolon Bistrițian, sergent ins. de corecțiune, George Eneșel, calfă de zidariu, Nicolae Cadar, cassariu la cassa »Iulia«, Nicolae Șerdean, proprietariu, Stefan Socolescu, pictor, Dumitru Vințan, zidariu, Anghel Roșca, zidariu, Anton Masticiu, supravigil. silvanal, Dumitru Pop, subforestier silv. pens, Ioachim Dănilă, cismariu, Iulius Timișan, calfă zidar, Ioan Cormon, calfă de zidariu, Lucaciu Doboca, oficial de postă pens, Ioan Grecu, calfă de zidariu, Ioan Moldovan, măcelariu, Alexandru Roșca, calfă de măcelariu, George Totoianu, învățatoriu, Constantin Spinean, calfă de zidariu, Antoniu Pop, proprietar Bucerde-Vinoasă, Nicolae Cado, paroch gr.-or. Pâclișa, Nicolae Truța, calfă templariu, George Vințian, zidariu, Iuliu Moldovan, inv. pens. Totoiu, Nicolae Timbus, măcelariu, Ioan Câmpean, zidariu, Ioan Rifu, comerciant Brașov, Iuliu Anghel, învățator Cricău, Ioan Siarca, paroch gr.-cat., Cârna, Anton Filipescu, paroch gr.-cat. Herepe, Ioan Pamfiliu, calfă de ciobotariu, Nicolae Anca, ferariu, Ioan Ghiurca, calfă de prăvălie, Nicolae Câmpean, zidariu, Ioan Cricovan, orologeriu, Albert Freneli, tinichigiu, Ioan Muntean, avocat, Vasilie Totoian, măcelariu, Ioan Botta, sergent pens., Stefan Popescu, ospătariu, George Gerasim, lemnariu, Paul Roșca, sitariu, Nicolae Nestor, oficial la tribunal, Andreiu Lorșiu, perieriu, George Pleșa, prim-com, Limba, George Bărbăntan, calfă de zidariu, Ioan Mărginean, calfă de prăvălie, Victor Pop, calfă de lăcătariu, Enea P. Botta, preot gr.-cat. Șard, George Codru, pantofariu, Avram Stoian, paroch gr.-cat. Oarda de sus, Ludovic Luca, paroch gr. cat. A.-Iulia, Nicolau Bimbea, lăcătariu, Stefan Macarie, ciobotariu, Iosif Baciu, măsariu, Petru Heprian, calfă de zidariu, Remus Balomiri, comis de prăvălie.

(Va urma).

I. Apolzan, not Reun.

Știri economice, comerc. industr. jurid.

Industria de casă pentru popor. Ministrul de agricultură dorind ca poporul agricultor să aibă ocupațiune și izvor de câștig și în timpul iernei a adresat reuniunilor agricole o circulară, în care spune, că e aplicat a deschide preste iarnă cursuri de industrie de casă cu ajutor material din partea sa. Se vor deschide astfel de cursuri acolo, unde poporul agricultor se arată aplecat la învățarea cutărui ram industrial și unde se găsește la îndemână material din abundență pentru deprinderea acelei industrii, adevărat acolo unde sânt date toate condițiunile pentru împământenirea unei industrii. Astfel de cursuri s'au ținut cu succes în 11 comune din comitatul Solnoc-Dobăca.

Convenția dintre România și Serbia, cu privire la pescuitul în Dunăre, va în vigoare la 1 Ianuarie 1903.

Importul de manufacturi în România. În cursul anului 1901 România a importat pentru suma de lei 141 milioane 929 951 materii textile și diferite țesături, din cari pentru lei 43 milioane 77.800 din Germania, pentru lei 40 361.972 din Anglia, pentru lei 27.873 105 din Austro-Ungaria, pentru lei 14 348.724 din Italia și pentru lei 8.392.858 din Franța.

ȘEFATURI.

Păstrarea mierii. Mierea se poate păstra în vase de sticlă, de tinichea smălțuite cu cositor și în oale de peatră. Lucele principale se să fie legate la gură—mai bine cu hârtie de pergament—așa, ca să nu răsbătă aerul la ea. Mierea trebuie ținută la un loc răcoș, nici decât înșă în pivniță, pentru-că bea toată umezala și se înăcrește.

Contra influenței. Americanii recomandă contra influenței scalde calde de picioare sau scalde de muștar. Măncarea să fie zamă de orz sau de ovă zdrobit, beutura limonadă.

Mijloc simplu pentru curățitul butoaielor. Umplem butoaiile sau și alte vase de lemn cu apă, în care amestecăm țărițe sau făină și o lășăm în ea până ce trece în fermentațiune (dospire). După aceea spălăm și clătim vasul ca de obicei. Prin aceasta nu numai că se curăță vasul pe deplin, dar' perde toate mirosurile străine ce ar fi avut, chiar și cel de mucegaiu.

FELURIME.

Saint Louis, orașul expozițiunii universale din 1904, este proporțional, al patrulea oraș din Statele-Unite și are o populațiune de mai bine de 600.000 locuitori. Bogația sa este uriașă și ramificațiunile sale comerciale se întind în toate părțile lumii. Acest oraș are mai bine de 600 fabrici; capitalul băncilor sale se ridică la mai bine de 250 milioane de cor.; are cea mai mare gară de mărfuri din lume și este punctul de terminare a 24 linii de drum de fer.

E cea mai mare piață din lume pentru cai și catări.

Se fabrică mai multe tramvaie ca ori-unde, și este al doilea oraș din lume în ceea ce privește producțiunea făinei de grâu.

Tot în acest oraș la expozițiune va fi și un congres al oamenilor roșii — de culoare — care vor ave reprezentanți din toate triburile sălbătice, precum și cele civilizate.

GLUME.

Soena se petrece într'o casarmă.

Un oficer plimbându-se, zărește pe un recrutar astupând cu amândouă mâinile urechile unui alt soldat, pe când acesta citea o scrisoare în gura mare.

— Ce faci aci? întrebă cu curiositate oficerul.

— Ceteo lui Neagu o scrisoare dela țeară.

— Și tu Neagule?

— Eu, astup urechile prietenului meu, pentru-că voiesc să-mi cetească scrisoarea, dar' nu vreau ca să auză ce e înlăuntru.

Fân de vânzare.

Cine voiește să cumpere fân să se adreseze la dl **Cosma Cotul**, învătător pensionat în Uj-Radna, p. u. O.-Radna (com. B.-Năsăud) care dispune de aproape 100 caré de fân bun.

Prețul fânului, cumpărându-se în cantități mai mari, va fi moderat.

79 2-2

Plecarea și sosirea trenurilor la Sibiu.

Trenurile pleacă dela Sibiu:

Dimineața:

La 4 ore 33 min. la Tâlmăciu—Făgăraș, tren mixt.

La 5 ore 30 min. Șelimber—Cisnădia, tren mixt.

La 7 ore 41 min. Copșa — direcția Budapesta și Predeal, tren mixt.

La 7 ore 44 min. Sebeș—Vinț, Arad, Budapesta (Alba-Iulia, Hunedoara, Petroșeni) tren de persoane.

După prânz:

La 1 oră 14 minute Tâlmăciu—Turnu-Roșu—Căneni—București, tren de persoane.

La 1 oră 5 min. Copșa (comunică numai Marția și Vineria)

La 2 ore Tâlmăciu—Turnu-Roșu—Făgăraș, tren mixt.

La 2 ore 5 minute Sebeș—Vinț—Deva (Hunedoara, Petroșeni).

La 2 ore 15 minute Șelimber—Cisnădia, tren mixt.

La 3 ore Ocna (scalde, tren de plăcere).

La 4 ore 40 min. Copșa—Cluj—Budapesta, tren de persoane.

La 5 ore 5 min. Sebeș—Vinț—Arad—Budapesta (Alba-Iulia, Petroșeni), tren mixt.

La 8 ore 25 min. (seara) Șelimber—Cisnădia, tren mixt.

La 10 ore 30 min. Copșa—Cluj—Budapesta, Brașov—Predeal, tren de persoane.

Trenurile sosesc la Sibiu:

Dimineața:

La 4 ore 12 min. dela Budapesta—Cluj, Predeal, Brașov, (Copșa), tren de pers.

La 6 ore 55 min. dela Budapesta, Arad, Vinț, Sebeș (Hunedoara, Petroșeni) tren mixt.

La 7 ore 04 min. dela Copșa (numai Marția și Vineria).

La 7 ore 10 min. dela Cisnădie—Șelimber; tren mixt.

La 7 ore 33 min. dela Făgăraș—Turnu-roșu, Tâlmăciu, tren mixt.

După prânz:

La 12 ore 40 min. dela Deva, Vinț, Sebeș, (Alba-Iulia, Hunedoara, Petroșeni), tren mixt.

La 1 oră 04 min. dela Budapesta—Cluj; Predeal—Brașov (Copșa); tren de persoane.

La 3 ore 37 min. dela București, Căneni, Turnu-Roșu, Tâlmăciu; tren de persoane.

La 3 ore 55 m. dela Cisnădia—Șelimber; tren mixt.

La 7 ore 34 min. (seara) dela Ocna (scalde), tren de plăcere.

La 8 ore 05 min. dela Budapesta, Arad, Vinț, Sebeș (Alba-Iulia, Hunedoara), tren mixt.

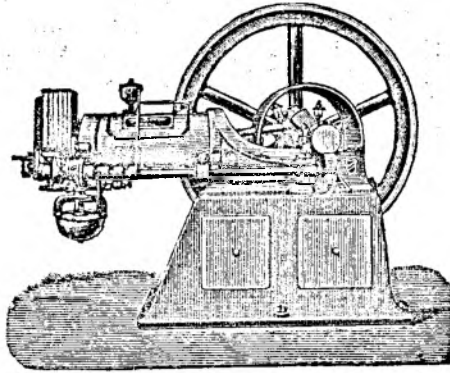
La 8 ore 57 m. dela Făgăraș—Tâlmăciu; tren mixt.

La 9 ore 15 min. dela Budapesta, Cluj, Predeal—Brașov (Copșa), tren mixt.

La 9 ore 48 min. dela Turnu-Roșu, direct dela graniță (din 15 Maiu în fiecare Duminică și sârbătoare); tren de plăcere.

La 10 ore 09 m. dela Cisnădie—Șelimber.

A APĂRUT CALINDARUL POPORULUI pe anul 1903.

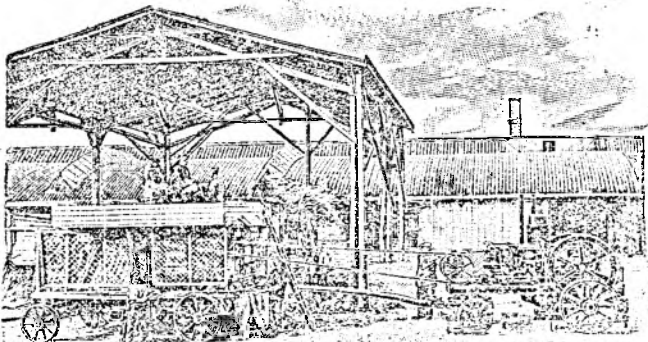
De însemnătate pentru morari și
toate celelalte ramuri de industrie!
De însemnătate pentru proprietari și economi!

Locomobile de petroliu „OTTO“

cea mai ieftină și mai bună putere motrice
pentru îmblătire.

Fără mașinist și fără pericol de foc!!

Motor Original „OTTO“ de petroliu,

renumit pentru simplitatea
sa, ieftinătatea cu care se poate
mina, minarea ușoară, sigu-
ranța folosirei.

Langen & Wolf,
fabrică de motori de gaz,
Budapesta VI. Váci-körút
nr. 59.

Representanța pentru Ardeal:

Fabrica de mașini

Andrei Török
în Sibiu.

Acolo se pot vedea și motori și locomobile de sus în activitate.

Informații, planuri și preliminare de prețuri se dau gratuit. 78 2-12

Folosirea
cafelei de orz a lui
Kathreiner-Kneipp
se învederează zărnă ca o
binefacere
și necesitate.

Nici o mamă iubitoare de familie
să nu întârzie a introduce cafeaua
aceasta gustoasă și igienică.

Nu există surrogat mai curat și in-
loculre mai bună pentru cafeaua
de bob, ca cafeaua lui Kneipp.

Cafeaua de orz a lui Kathreiner-
Kneipp e veritabilă numai în pa-
chete originale cu marca de apă-
rare „Pfarrer Kneipp“. Cafeaua
aceea, care nu este provăzută cu
marca aceasta se vinde cu
cumpăna nu este veritabilă
Kathreiner.